

Modele prognostyczne analizy przeżyć oparte na regresji rangowej

Nowe leki jak też nowe sposoby leczenia oceniane są powszechnie w oparciu o metody analizy przeżyć (ang. *survival analysis*) [1]. Statystyczne metody analizy przeżyć służą głównie badaniu i modelowaniu historii zdarzeń chorobowych [2]. W oparciu o te metody można budować modele prognostyczne opisujące rozwój choroby u wybranych pacjentów. Modele takie powinny np. poprawnie prognozować czas życia pacjenta po operacji serca.

Parametry modeli analizy przeżyć estymowane są na podstawie zbiorów danych C o charakterystycznej strukturze z tzw. cenzorowaniem (ang. *censoring*) [3]

$$C = \{(\mathbf{x}_j, t_j, \delta_j)\} \quad (j = 1, 2, \dots, m) \quad (1)$$

gdzie $\mathbf{x}_j = [x_{j1}, \dots, x_{jn}]^T$ jest tzw. wektorem cech (atrybutów) x_i opisującym stan j -tego pacjenta O_j , t_j jest czasem obserwacji tego pacjenta, δ_j jest wskaźnikiem cenzorowania ($\delta_j \in \{0, 1\}$). Wartość $\delta_j = 0$ wskazuje na koniec obserwacji danego pacjenta przed zaistnieniem zdarzenia, natomiast wartość $\delta_j = 1$ wskazuje na koniec obserwacji związany z badanym zdarzeniem (śmiercią). W rangowych modelach prognostycznych wykorzystujemy poniższą relację [4]

$$\mathbf{x}_j < \mathbf{x}_k \iff \mathbf{x}_k \text{ ma dłuższy czas życia niż } \mathbf{x}_j \quad (2)$$

Definicja 1. Wektor $\mathbf{x}_k$ (pacjent O_k) ma dłuższy czas życia niż $\mathbf{x}_j$ ($\mathbf{x}_j < \mathbf{x}_k$), gdy spełniona jest relacja

$$\delta_j = 1 \text{ oraz } t_j < t_k. \quad (3)$$

Wykorzystując dane C (1) oraz relację (2) można skonstruować liniowe odwzorowanie rangowe, które zachowuje w możliwie dużym stopniu relację (2) na prostej $y(\mathbf{w})$ (4) [5].

$$y_j = y_j(\mathbf{w}) = \mathbf{w}^T \mathbf{x}_j, \quad (4)$$

gdzie $\mathbf{w} = [w_1, \dots, w_n]^T$ jest wektorem parametrów.

Odwzorowanie rangowe może opisywać *kolejność umierania*. W oparciu o to odwzorowanie można prognozować czas przeżycia poszczególnych pacjentów, jak również wyznaczyć takie cechy x_i , które są najbardziej znaczące w prognozie.

Literatura

- [1] J. P. Klein, M. L. Moeschberger, *Survival Analysis*, Springer, New York 1997.
- [2] E. Frątczak, U. Gach-Ciepiela, H. Babiker, *Analiza historii zdarzeń — elementy teorii, wybrane przykłady zastosowań*, Wydawnictwa AGH, Warszawa 2005.
- [3] O. D. Allison, *Survival Analysis Using the SAS System*, Cary, 1995.
- [4] L. Bobrowski, T. Łukaszuk, *Ranked linear modeling in survival analysis*, w: Lecture notes of the ICB Seminar „Statistics and Clinical Practice”, Warsaw, June 2005, 61–67.
- [5] L. Bobrowski: *Eksploracja danych oparta na wypukłych i odcinkowo-liniowych funkcjach kryterialnych*, Wydawnictwa Politechniki Białostockiej, 2005.